

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХИЕЛЬНИЦЬКОГО**

Назва курсу	Цивільний захист (ЦЗ) <i>Нормативна</i>
Ступінь освіти	Магістр
Освітня програма	Професійна освіта. Цифрові технології
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2019/ I семестр /I курс (1,9 років)
Викладачі	Шевченко Сергій Іванович
Профайл викладачів	http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-anatomiyi-i-fizyologiyi-lyudyny-i-tvaryn/sklad-kafedry-anatomiyi-i-fiziologiyi-lyudyny-ta-tvaryn/shevchenko-sergij-ivanovych/
Контактний тел.	Спілкування наживо у години консультацій та через повідомлення на сайті ЦОДТ
E-mail:	Dr.shev2@ukr.net
Сторінка курсу в CMS	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=523
Консультації	Онлайн-консультації: на сайті дистанційної освіти викладені основні матеріали самостійної роботи студентів по ЦЗ

1. Анотація до курсу

Цивільний захист вивчає правові та організаційні засади у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та військового характеру, повноваження органів виконавчої влади та інших органів управління, порядок створення і застосування сил, їх комплектування, проходження служби, а також гарантії соціального і правового захисту особового складу органів та підрозділів цивільного захисту.

У межах навчального курсу студенти ознайомлюватимуться з основами правових засад у сфері цивільного захисту, класифікацією надзвичайних ситуацій, прогнозування та оцінювання обстановки під час надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного а також при розвитку бойових дій та організацією і проведенню рятувальних робіт у надзвичайних ситуаціях.

2. Мета та цілі курсу

Мета дисципліни – формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

**3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ
ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ**

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність приймати рішення з питань цивільного захисту в межах своїх повноважень.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

ФК 13. Здатність застосовувати знання з охорони праці, пожежної безпеки та виробничої санітарії під час роботи з устаткуванням та обладнанням.

4. Результати навчання

ПРН 6. Обґрунтувати вибір і впроваджувати безпечні технології й обладнання для організації безпечного навчання у навчальних закладах, запобігати виникненню нещасних випадків.

ПРН 26. Демонструвати вміння оцінити стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення надзвичайної ситуації за встановленими критеріями та показниками, розробляти і впроваджувати превентивні та оперативні (аварійні) заходи цивільного захисту.

5. Обсяг освітнього компоненту

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	14	16	60

6. Політики курсу

Політика щодо академічної доброчесності: Роботи студентів повинні бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Списування чи підказки під час контрольних робіт та екзаменів заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, засобами MOODLE).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Всі види робіт необхідно виконувати у визначений викладачем термін.

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Пропущені заняття відпрацьовуються протягом 2 тижнів під час консультацій викладача.

Політика щодо відвідування: Здобувач, який відвідує заняття, за умови активності та за результатом виконання завдань, отримує бали згідно системи оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) здобувач може надіслати виконані завдання через мережу Facebook, MOODLE або E-mail (за погодженням із викладачем).

Під час практичних занять: дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного, дотримуватись правил безпеки, адже під час практичних занять студенти отримують навички в користуванні приладами протихімічного та протирадіаційного захисту населення.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж. 1. 20 акад. год.	Модуль I. Перший періодичний контроль Тема 1: Державна політика у сфері ЦЗ в Україні в умовах надзвичайних ситуацій (НС).	Лекція Самостійна робота	1, 2, 3	Передивитись презентацію, 10 год		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

	Тема 2: Надзвичайні ситуації та їх наслідки	Лекція Самостій на робота	2	Передивитись презентацію, <i>10 год</i>		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тиж. 2 12 акад. год.	Тема 3: Надзвичайні ситуації при застосуванні бойових засобів	Лекція	1	Передивитись презентацію, <i>2 год</i>		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Тема 4: Основні правові засади ЦЗ в Україні	Практичне заняття Самостій на робота	1	<i>10 год</i>	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тиж. 3 10 акад. год., 4 акад. год	Тема 5: Класифікація НС, причини виникнення. Державний класифікатор НС.	Практичне заняття Самостій на робота	1	<i>10 год</i>	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Тема 6: Надзвичайні ситуації з застосуванням бойових засобів	Лекція	2	4 год		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тиж. 4 16 акад. год.	Тема 7: Моніторинг НС. Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів.	Практичне Заняття Самостій на робота	1	14 год	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
	Модуль 2. Другий періодичний контроль					
	Тема 8: Прогнозування обстановки в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	Лекція	9	2 год	5	впродовж першого навчального семестру (другий

						періодичний контроль)
Тиж.5 14 акад. год.	Тема 8. Мережа спостереження і лабораторного контролю. Прилади дозиметричного контролю.	Практичне Заняття Самостійна робота	9	14 год	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12 акад. год.	Тема 9. Захист населення в НС	Лекція Самостійна робота	1, 2, 3	12 год		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
Тиж.6 2 акад. год.	Тема 10. Організація евакуації населення. Евакуаційні заходи.	Практична	5, 6	2 год.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Державна політика у сфері ЦЗ в Україні в умовах надзвичайних ситуацій (НС).	<ul style="list-style-type: none"> - Правові й організаційні основи та принципи ЦЗ - Єдина державна система цивільного захисту населення і територій - Органи управління ЦЗ та їх функції - Сили цивільного захисту - Режими функціонування ЄС ЦЗ - Організація цивільного захисту (ЦЗ) на об'єкті господарювання
Надзвичайні ситуації та їх наслідки	<ul style="list-style-type: none"> - Класифікація надзвичайних ситуацій - Причини виникнення надзвичайних ситуацій - НС техногенного характеру - Поняття про надзвичайні ситуації - Наслідки аварій на радіаційно - небезпечних об'єктах - Наслідки аварій на хімічно-небезпечних об'єктах. - Наслідки аварій на вибухо-пожежо-небезпечних об'єктах
Надзвичайні ситуації при застосуванні бойових засобів	<ul style="list-style-type: none"> - Склад і структура ЗМУ в арміях найбільш розвинених країн. - Структурна схема складу ЗМУ включає до свого складу такі компоненти: <ul style="list-style-type: none"> - Ядерні (термоядерні) боєприпаси та засоби їх доставки. - Хімічна зброя на базі застосування бойових отруйних речовин. - Бактеріологічне зброя (біологічна), що вражають дія якого заснована на використанні хвороботворних властивостей мікроорганізмів і токсинів продуктів їх життєдіяльності. - Звичайні і специфічні боєприпаси
Надзвичайні ситуації з застосуванням бойових засобів	<ul style="list-style-type: none"> - Склад і структура ЗМУ в арміях найбільш розвинених країн. - Коротка характеристика принципів побудови ядерних і термоядерних боєприпасів. - характеристика основних вражаючих факторів - Класифікації та принципи бойового застосування хімічної зброї. - Коротка характеристика розвитку засобів бактеріологічної зброї

	(біологічна зброя)
Прогнозування обстановки в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	<ul style="list-style-type: none"> - прогнозування радіаційної обстановки при аваріях на АЕС. - прогнозування радіаційної обстановки при використанні противником сучасної ядерної зброї. - прогнозування хімічної обстановки. - прогнозування пожежної обстановки. - прогнозування інженерної обстановки.
Захист населення в НС	<ul style="list-style-type: none"> - основні принципи і способи захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій; - використання засобів індивідуального і колективного захисту населення; - організація та проведення евакуаційних заходів захисту населення; - радіаційний, хімічний та біологічний захист населення, режими радіаційного захисту робітників та службовців об'єктів;

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Основні правові засади ЦЗ в Україні	<ul style="list-style-type: none"> - Правові й організаційні основи та принципи цивільного захисту - Єдина державна система цивільного захисту населення і територій - Органи управління цивільним захистом та їх функції - Сили цивільного захисту - Режими функціонування ЄС ЦЗ - Організація цивільного захисту (ЦЗ) на об'єкті господарювання
Класифікація НС, причини виникнення. Державний класифікатор НС.	<ul style="list-style-type: none"> - Нс природного характеру - Нс техногенного характеру - Нс соціально – політичного характеру - Нс бойових дій - Коротка характеристика специфічних засобів ураження.
Моніторинг НС. Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів.	<ul style="list-style-type: none"> - планування заходів ЦЗ та фінансово – матеріальне забезпечення для захисту об'єкта, персоналу, населення, довкілля; - в розрахунку збитків за типами НС; - розрахунок збитків від втрати життя та здоров'я населення; поширенню інфекційних захворювань.
Мережа спостереження і лабораторного контролю. Прилади дозиметричного контролю.	<ul style="list-style-type: none"> - використання засобів індивідуального та колективного захисту населення; - характеристика засобів індивідуального захисту; - характеристика засобів захисту шкіри (ЗЗШ); - характеристика медичних засобів захисту; - характеристика засобів колективного захисту; - дозиметричний і хімічний контроль
Організація евакуації населення. Евакуаційні заходи.	<ul style="list-style-type: none"> - організація і планування евакуаційних заходів у випадку аварій, катастроф, стихійного лиха і воєнної обстановки. - рівні та види евакуаційних робіт; - органи з евакуації, їх склад та основні завдання; - основні завдання комісії з питань евакуації об'єкта.

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Державна політика у сфері ЦЗ в Україні в умовах надзвичайних ситуацій (НС).	Організаційно-правове забезпечення цивільного захисту населення та територій. Міжнародне співробітництво України з питань цивільного захисту. Правовий режим надзвичайного стану. Правовий режим воєнного стану..
Надзвичайні ситуації та їх наслідки	Урядова інформаційно-аналітична система з надзвичайних ситуацій: збирання, опрацювання, передавання та збереження моніторингової інформації. Складові моніторингу надзвичайних ситуацій: галузева та територіальна.
Основні правові засади ЦЗ в Україні	Планування заходів із фізичного, функціонального, та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на основі прогнозу варіантів (сценаріїв) розвитку обстановки, аналізу власних та ресурсів третіх сторін щодо реагування на надзвичайні ситуації та ліквідації їхніх наслідків з урахуванням режиму функціонування системи.
Класифікація НС, причини виникнення. Державний класифікатор НС	Порядок розрахунку збитків за типами надзвичайних ситуацій. Розрахунок загального обсягу збитків. Методика оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій за основними їхніми видами.
Моніторинг НС. Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів.	Превентивні заходи щодо зниження масштабів негативного впливу надзвичайних ситуацій на адміністративні територіальні одиниці та населення. Визначення комплексу заходів захисту населення, персоналу і матеріальних цінностей у разі виникнення надзвичайної ситуації.
Мережа спостереження і лабораторного контролю. Прилади дозиметричного контролю.	Виявлення та нейтралізація чинників, що сприяють виникненню соціально-психологічної напруги. Недопущення паніки та недобросовісного розподілу допомоги.
Захист населення в НС	Норми та обґрунтовані нормативи першочергового життєзабезпечення населення у надзвичайних ситуаціях. Оцінювання життєво важливих потреб населення у надзвичайних ситуаціях

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<i>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських)</i>
--	--

	<p>заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p> <p>Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p> <p>«1» – студент виконав менше половини завдання лабораторної роботи або не виконав зовсім; під час усних відповідей не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Не відповідає на елементарні питання.</p>
<p>Періодичний контроль</p>	<p style="text-align: center;">60 балів</p> <p>За кожний ПМК максимум 30 балів:</p>

знань і вмінь студентів	30 тестових питань, 1 питання оцінюється в 1 бал (за принципом вірна відповідь – 1 бал, не вірна – 0).
--------------------------------	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Базова:

1. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: підручник . Київ : знання. Прес, 2007. 487с.
2. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та ін.. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008. 223 с.
3. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч.посібник. Львів, 2010. 384 с.
4. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С. М., Пуцило В.І. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник, видавництво НАУ «Львівська політехніка». Львів, 2004. 136 с.
5. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін.. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. «Технологія та природна небезпека». Т.3.» Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони).
6. Суслі С. Т., Заплатинський В. М., Харамда Г. М. Цивільний захист: навч. посібник / за ред. проф. Біляковича М.О. Київ : Арістей, 2007. 386с.
7. Осипенко С.І., Іванов А.В. Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту. Навчальний посібник. Київ, 2008. 286 с.

Додаткова:

1. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В., Казачков І.В., Литвинов В.В., Письменний Е. Н. Культура безпеки на ядерних об'єктах України. Навч. посібник. Київ. НТУУКПІ, 2009. 363с.
2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. Львів, «П.П.Васильович К.І.» 2005. 338 с.
3. Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Мігович, ЗАТ «Українська технологічна група». Київ. 1998. 526 с.
4. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип.3. Під заг.ред. В.В.Дурдинця- Київ: Агенство «Чорнобильінтерінформ», 2001. 532 с.
5. Методичні вказівки з курсу «Цивільна оборона» для студентів магістратури денної форми навчання / Укл.: О.І.Бабенко, Р.І.Черевко.- К.: КДЕУ, 1997. 136 с.

6. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ Укрвіни, 1998.125 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.kiev.ua> .
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> .
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/> /
4. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.mns.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
6. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» URL: <http://www.nau.ua/>.
7. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <http://www.menr.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Американського вулканічного товариства URL: <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
9. Північноатлантичний альянс (НАТО). URL: <http://www.nato.int/>.
10. Постійне представництво України при ООН. URL: <http://www.uamission.org/>.
11. Рада національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua/>.
12. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. URL: <http://erriu.ukrtel.net/index.html>.
13. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації. URL: <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
14. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру. URL: <http://www.chronicl.chat.ru/>.
15. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території. URL: <http://www/scgis.ru/ru/russian/>.